

TÓTH SZILÁRD

Akik a szomszédban laktak

Ha az embernek a negyedikre kell feljutnia, megfontolja, hogy lifttel, esetleg lépcsőzve tegye meg azt. A lift gyors és egyszerű, a lépcső hozszadalmas és fárasztó, de időt adó. Időt ad gondolkodni, lelkiekben felkészülni az emeletre. A lift nem enged meg ekkora luxust. Ott csak egy gombot kell megnyomni, hatig számolni, és már tárul is az ajtó a riasztó valóság felé. A riasztó valóság meg kinek mi. Hol rokonlátogatás, hol Erzsébet, a bajszos főbérő, hol a macskás szomszédasszony, akinek mindig aszpikszaga van, és aki minden egyes alkalommal megkérdi, hogy nem láttuk-e az ő szegény Ferencét (Ferenc a macska neve), aki állítása szerint már három napja nincs meg, holott öt éve ugyanez a Ferenc-sláger megy újra meg újra. És miért is tetszik annyira izgulni, mikor a lakáson belül a levedlett szőron tíz másik Ferenc van. Na, erre a szőrös, kicsit sem fésült valóságra készít fel a lépcső a negyedikig.

Erzsébet a macskás szomszédasszonnyal ellentétben nem a negyedikem lakott. Erzsébet, vagy ahogy mindenki hívta, Erzsébet bácsi minden emeleten a teret görbítve egyidejűleg ott volt, így egyidejűleg minden emelet lakója volt. Ha a Herr Generáll – mert így is hívták – a harmadikon feltűnt, még nem jelentette azt, hogy ma csak harmadfokú razziára lehet számítani. A razzia azt jelentette, hogy Erzsébet bácsi éppen azon az emeleten téblábolt, ahol egy vagy több lakó el volt maradva a bérlettel, rezszivel. A razzia fokát pedig azon emelet száma határozta meg, ahol éppen razzia volt – bár a definíció csak félig helytálló, mivel, ahogy azt mondtam is, a Herr Generáll egyszerre volt mindenhol. Ha a személy a harmadikon lakott, és a másodikon valahogy sikeresen kikerülte Erzsé-

bet bácsit, akkor sem lankadhatott a figyelme, mert elég volt egy lépcsőforduló, és a főbérlő már a harmadikon razziázott. Erzsébet bácsi volt a halál féreglyukakat törő angyala.

A negyedik emeleti lakónak akkor volt szerencséje, ha Erzsébet bácsi épp a macskás szomszédasszonnyal veszekedett arról, hogy miért nem tarthat macskákat a lakásában. Ilyenkor még akár bolerót is lehetett volna táncolni mellette tűzijátékokkal, nem vett volna észre mást. A macskák szőre – szerinte – olyan anyagból van, amely képes átszivárogni az emeletek közt, így Erzsébet lakásába is bejutni, ahol ő erőteljesen tüsszögött tőle. Charles, aki a macskás szomszédasszonnyal szemben lakott, ilyenkor résnyire nyitotta az ablakot a bejárati ajtaján, és felügyelőként figyelte, a két vénlány miképpen gesztikulál. Charles azért kapta a nevét, mert mint a Brit-sziget, legalább egy tenger választotta el mindentől. Kevésszer lehetett látni, lakógyűléseken szinte soha, és szinte senkivel nem beszélt. Ha ki is merészkedett a lakásából, olyan volt, mint egy idegen. Akik látták, magas, sovány, sápadt és beteg embernek írták le. Sosem nyitott teljesen ajtót, mindig csak az ajtaja kisablakát. De ha valami történt az emeleten, ő a lila és táskás, árgus szemével figyelte.

Így azt is, amikor Erzsébet bácsi Kerekesnével veszekedett a folyosón. Kerekesnét mind hősként tisztelték, ő volt ugyanis az egyetlen, aki szembe mert szállni a Herr Generállal, aki rendszerint azért hurrogta le, mert a szabályokkal ellentétben ő is, szavaival élve, *veszett állatot* tartott a lakásában. Kerekesnének egy nagydarab, kissé izgága, Lötte névre hallgató huskyja volt. Nem tudott volna ártani az a légynek sem, legfeljebb a nyálában lehetett volna megcsúszni. Kerekesné mindig azt mondta, hogy ha Erzsébet tarthat palotapincsit, akkor ő is tarthat huskyt. Erzsébet bácsin kívül mindenki tudta, hogy nem a palotapincsire céloz (hiszen kutyája nem volt), inkább arra a kis *veszett állatra* Erzsébet orra és szája közt. Ilyen volt Kerekesné, aki naponta legalább kétszer megsétáltatta Lötte kutyáját, akit mindenki imádott. Az öreg Jonatán leginkább.

Jonatán minden alkalommal egy karika hurkát emelt ki a zsebéből, és a gombszemű Löttének adta. Jonatán zsidó volt, két lakással lakott csak odébb Kerekesnétől. Mosolygós, kedélyes ember remek humorral, aki mindenkinek köszönt, és akinek köszönt mindenki. Az utat a munka-

helyétől a lakása ajtajáig fűtülve tette meg, innen lehetett tudni, hogy Jonatán 15:36-kor hazaért. Mindig ebben az időpontban. Táskákat tervezett és varrt a belvárosban, saját boltjában, melyet nagyapja alapított. Tizenkilenc éves fiával, Dániellel élt együtt. Dániel konzervatív, nagypolgári, zsidó értékek mentén lett nevelve. Jóképű, izmos, magas gyerek volt, jó kötésű legény, akit már egyre kevésbé érdekeltek az értékek, és az, hogy nem-zsidó lánnyal nem ismerkedhetett. Történt ugyanis az utóbbi időben, hogy Dani a szomszédos lakásba járt át éjszakánként, ahol Gabi lakott egyes egyedül. A lány a városba járt gimnáziumba. Egy gyönyörű vidéki kishölgy volt, barna, vállig érő hajjal és zöld szemekkel. Talán egyidős lehetett Danival. A szüleinek futotta annyira, hogy béreljenek neki egy lakást, de persze csak ezen a furcsa környéken, a még furcsább negyedik emeleten. A szülők mindig jó és megfontolt döntést hoznak. Talán ez volt a bosszú a részükről, hogy a kicsi lányuk kiröppent a fészekből. Ha ők nem is, legalább Erzsébet bácsi szívhatja a vérét Gabinak. A lánynak tehát minden éjjel egy és háromnegyed három között látogatója volt. Jonatán nem vette észre, hiszen olyan hangosan horkolt, hogy nem hallotta, ha Dani kiosont. Hogy mit csináltak, amiről Jonatán nem tudott, mindenki maga dönthette el, a fiatalok titkát lefeljebb Madame Georgette kotyoghatta volna ki, akinél viszonylag vékonykák voltak a falak. De Madame Georgette világi asszony volt, ex-színésznő és táncos, aki hasonlóan kalandos életet élt valamikor. Nem volt ő semmi jónak az elrontója. Mikor a férje még élt, hírhedt besúgó volt egy másik rendszerben, így kényelmes kis életet varázsolhatott köréjük. Feleségét bejuttatta az elit helyekre, színházakba, operabálokba. Aztán a férfi eltűnt, légiestette magát. Vagy mások őt. De ez felesleges részletkérdés, szószálhasogatás. A nő azért nem vonult nyugdíjba, fel-fellépegetett itt-ott, és még máig érkeztek hozzá férfiak virágcsokrokkal, bonbonokkal. Ezen férfiak látogatásai csak Erzsébet bácsit zavarták, aki rendszeresen kitiltotta őket a lakásból. Talán azért, mert egyszer az egyik férfi véletlen a Herr Generállhoz csengetett be azzal „Van itt még valami a zsebemben...” A Generáll sem hallhatott hasonlót már régen. A kitiltásra ugyan nem lett volna szükség, mert a nőnél sosem fordult meg kétszer ugyanaz a férfi.

Madame Georgette a „munkáján” kívül a vele szemben lakó Horváth Zoli bácsi gondjait is ellátta, persze más értelemben. Zoli bácsinak, a volt fizika-matematika szakos tanárnak és mérnöknek ugyanis hiányzott az egyik lába, melyet soha nem pótolta egy másikkal, de helyére sem tudott növeszteni soha egy újat. Pedig megpróbálta. Tolókocsiba kényszerült, lábát pedig egy ultramarinkék takaróval fedte. Viszont, hogy hiánya se legyen, a levágott lábát kitömte, és egy lámpát csináltatott belőle, mintegy érzékeltetve a végtag fontosságát, mely az élet fényét hordozza magában. Így most a nappaliban áll egy nyolcvanöt centiméter hosszú, negyvenkettő és feles láb zsinórral és egy virágmintás búrával. Madame Georgette ennek a kicsit tikkes úrnak vásárolt be, takarított (a láb-lámpát is letörölte), és havi háromszor elvitte gyógytornászhoz. Hogy miért is tette? Nos, erre csak találgatások léteztek, sutyorgások az ajtók előtt, el-elűnedező félmondatok kávéscsészék között. Hogy egykoron Madame Georgette férje, Monsieur Georgette tette volna el láb alól – vagy fél láb alól – Zoli bácsit, arra tárgyi bizonyítékok igazán nincsenek, erről egy előző rendszer kivitelezői, eszmei építészeti részletekbe menően gondoskodtak.

Amikor még Monsieur Georgette is a negyedik emelet lakója volt, rohamosan üresedtek meg a lakások. Amikor Ungváriék egyik napról a másikra eltűntek (bizonyára sietős dolguk akadt), akkor költözött be az utolsó letelepedő, azóta senki se ki, se be. Egy vákuum lett a negyedik emelet.

Bár ez a kijelentés helyesbítésre szorul. Az utolsó letelepedőt Herendi Ákos nőorvosnak (Charles és Zoli bácsi között lakott) köszönhetjük, aki pár éve maga mellé költöztetett a lakásába – egyben rendelőjébe – egy fiatal finn cserediáklányt. A lány második látogatásával már gyűrű került az ujjára. Igazán meggyőző lehetett a nőorvos. Nagyjából harminc év korkülönbség lehetett közöttük, és bár egy nyelvcsaládból származtak, nem értették egymást. Herendi Ákos volt az, aki valami miatt mindig felszólalt a lakógyűléseken. Hogy Penovácék lánya az alsó szintről megzavarja az ő és felesége nyugalmát. Hogy Charles mindig figyeli őt, amikor a feleségével beszélget a folyosón. Hogy Kerekesné kutyája a küszöbére vize, ami miatt a felesége nem tud aludni. Ezek a felszólalások több seb-

ből is véreztek. Először is, Penovácék akkor is dörömböltek Herendi szerint, amikor nyaralni voltak. Charles pedig Charles, azért kéne felszólalni, ha nem figyelne mindenkit. Lötte kutya pedig nem vetemedett arra, amivel vádolták, rendes, szobatiszta állat volt.

Valami azt a gyanút ültette el az emberekben, hogy nem is négy lábú, aki rendszeresen rávizel Herendiék küszöbére. Talán inkább féllábú. De a felesleges gyanúsításnak itt igazán nincs helye.

Mint ahogyan nem is volt sosem. A *mindenki tud mindent, de senki sem tud semmit* aranybetűs jelszó a negyedik emelet utolsó lépcsőfokára volt felírva. Ahogyan minden ajtóra, csengőre és levélládára az emeleten. E szerint éltek. Ezt a szentenciát alkalmazta magára, ennek hűen álmodott mindenki, aki a szomszédban lakott.

Erre kell a lépcső. Hogy el ne feledjük, hogy mindent tudunk, és nem tudunk semmit. Hogy felkészüljünk a vákuumra, hogy ennek fényében simogassuk Lötte kutyát, és e mondat törvényét követve kerüljük Erzsébet bácsit. Mert mindenki azt eszi, amit megfőzött, de a köret mindig a másiké.